

Transgraniczne projekty Związku Gmin Dorzecza Wisłoki

Związek Gmin Dorzecza Wisłoki z siedzibą w Jaśle działa od 1998 roku i zrzesza obecnie 22 gminy z terenu województw podkarpackiego oraz małopolskiego. Bezpośrednie sąsiedztwo z Republiką Słowacką stało się inspiracją do podjęcia wspólnych działań z tamtejszymi samorządami.

Efektem tej współpracy są partnerskie projekty, stanowiące bezpośrednią odpowiedź na współczesne wyzwania związane z szeroko rozumianą poprawą bezpieczeństwa lokalnych społeczności. W ramach programu Interreg Polska – Słowacja 2021–2027 (współfinansowanego przez Unię Europejską) Związek realizuje łącznie aż cztery projekty.

Klimatyczna adaptacja pogranicza

Obecnie kończy się realizacja pierwszego transgranicznego przedsięwzięcia, ukierunkowanego na adaptację pogranicza polsko-słowackiego do zmian klimatu. Partnerstwo Związku Gmin Dorzecza Wisłoki z gminami z Preszowskiego Kraju Samorządowego zaowocowało zmodernizowaniem sprzętu ratowniczo-gaśniczego oraz podniesieniem kwalifikacji personelu odpowiedzialnego za bezpieczeństwo w regionie. Całkowita wartość zrealizowanych działań wyniosła 1,3 mln euro, z czego aż 1,1 mln euro stanowiło dofinansowanie z Unii Europejskiej.

W obliczu nieprzewidywalnych kaprysów natury granice państwowe przestały mieć znaczenie. Kluczowym efektem działań było dostarczenie realnego wsparcia służbom ratowniczym, które codziennie stoją na pierwszej linii ognia. Polscy strażacy zyskali m.in. nowoczesne samochody rozpoznawczo-operacyjne, drony, quady, pompy oraz agregaty prądotwórcze, a partnerzy ze Słowacji zostali wyposażeni m.in. w mobilne bazy ratunkowe, namioty pneumatyczne oraz specjalistyczne pojazdy medyczne.

Najważniejszym i najtrwalszym rezultatem projektu pozostaje wspólny Plan Działań. Dokument ten stanowi gotową mapę drogową na wypadek sytuacji kryzysowych, gwarantując mieszkańcom obu stron granicy najwyższy poziom ochrony.

„Bezpieczne Pogranicze”

Pierwsze wspólne doświadczenia pokazały, jak kluczowa podczas akcji jest sprawna komunikacja. Stało się to inspiracją do stworzenia kolejnego projektu pt. „Bezpieczne Pogranicze – współpraca transgraniczna Gmin należących do Związku Gmin Dorzecza Wisłoki i Preszowskiego Kraju Samorządowego”. Jego budżet wynosi ponad 1,3 mln euro, przy dofinansowaniu na poziomie 80%. Realizowany jest od 1 lipca 2025 do 30 czerwca 2027 r.

Głównymi jego celami są adaptacja do zmian klimatu oraz zapobieganie ryzykom wynikającym z zagrożeń środowiskowych, klęsk żywiołowych i katastrof naturalnych.

Zakres rzeczowy obejmuje dalsze doposażanie jednostek OSP w nowoczesny sprzęt, wspólne ćwiczenia transgraniczne, szkolenia merytoryczne dla ratowników oraz intensywne działania edukacyjno-informacyjne.

Jednym z najważniejszych efektów tej części działań było opracowanie autorskiego, dwujęzycznego poradnika pierwszej pomocy i postępowania w czasie klęsk żywiołowych. To praktyczne kompendium zawiera unikalny słownik polsko-słowackich zwrotów awaryjnych. W sytuacji silnego stresu na terenie pogranicznym mieszkańcy obu krajów będą mogli bez problemu porozumieć się ze służbami ratunkowymi sąsiada. Poradnik oraz dedykowane ulotki pojawiają się w wersji papierowej i elektronicznej na stronach internetowych uczestniczących gmin.

Współpraca na najwyższym poziomie – Etap I i II

Region polsko-słowacki nie zwalnia tempa. W Preszowie podpisano właśnie umowę o dofinansowanie kolejnego Projektu: „Transgraniczna polsko-słowacka współpraca na najwyższym poziomie – Etap II”, który stanowi kontynuację Etapu I projektu realizowanego w ramach Priorytetu 4. „Współpraca instytucji i mieszkańców pogranicza” Programu Interreg Polska – Słowacja 2021–2027.

Inicjatywa ta łączy Związek Gmin Dorzecza Wisłoki oraz słowacką gminę Obec Becherov. Głównym celem jest podniesienie kompetencji w zakresie zarządzania kryzysowego oraz rozwoju praktycznych umiejętności udzielania pierwszej pomocy.

W ramach obu projektów zakłada się wyposażenie łącznie 48 gmin w nowoczesne defibrylatory AED oraz zorganizowanie warsztatów z zakresu pierwszej pomocy przedmedycznej dla mieszkańców, nauczycieli, dzieci i młodzieży (łącznie przeszkolonych zostanie ok. 2800 osób).

Całkowita wartość projektu wynosi 54,3 tys. euro za Etap I oraz 74,9 tys. euro za Etap II. Realizacja działań potrwa odpowiednio do czerwca i września 2027 roku.

Mieszkańcy i ratownicy z polsko-słowackiego pogranicza skutecznie zacieśniają współpracę w zakresie zarządzania kryzysowego i adaptacji do zmian klimatu w ramach unijnego programu Interreg. Dzięki wielomilionowym funduszom zmodernizowano infrastrukturę ratowniczą, przeprowadzono masowe szkolenia społeczne oraz wdrożono inicjatywy takie jak montaż defibrylatorów AED w 48 gminach.

Andrzej Czernecki

dyrektor zarządzający Związku Gmin Dorzecza Wisłoki